

Vinter i Torekovs hamn. Fiskeflottan är "inlåst".

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 2 – 2015
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Vinjettbilden

Du som har god koll på Torekov ser, att bilden inte är nytagen. Det är ganska många år sedan jag tog den. Om du tycker dig känna igen bilden, kan det beror på att den prytt många almanackors februarisida under årens lopp. Tillverkare av almanackor har fastnat för just denna bilden.

Det börjar nästan bli lite tjatigt för dig som läsare, men

.....ändå vill jag än en gång notera, att det blivit tillökning i vår stora familj. Välkommen, du som är "debutant". Vill du kolla innehållet i tidigare Nyhetsbrev, gå till www.bjarebolaget.com Där hittar du Nyhetsbreven under rubriken "Som jag ser det...."

Medan du ändå är inne på hemsidan:

Under rubriken **Blogg** hittar du mängder av notiser med Bjäre-anknytning.

Under rubriken "**Efterlysningen**" kan du se bilder, till vilka jag söker information. Det skall bli bildtexter, som skall föras in till resp. bild, innan jag med tiden överlämnar allt till kommunen. Jag har just lagt in ett knippe bilder som söker text.

Många av de bilder, som jag nu söker information om, har jag fått från bjärebor, som bett mig ta hand om. Ofta är det gamla bildsamlingar som man hittat i någon byrålåda, men som man inte vet något om.

Under rubriken **Bilder** har jag lagt in bilder av ett annat slag: färgbilder - sålunda från de senaste årtiondena.

Min bokhandel

Senaste boken: Strövtåg i Bjäres historia. 330 kr

Rea på tidigare böcker

	Pris	Rea
Så blev Båstad tennis	225	100
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	150
Vår bjärehistoria i bild	350	150
Bjärebör berättar om Bjäre		Slutsåld

Kommentar: Som synes är "Bjärebör berättar...." slutsåld hos mig. Jag har lyckats få tillbaka 3 ex från en av mina återförsäljare. Dessa 3 ex. finns hos mig. Först till kvarn....

"Å då sulle ja få åk gratist..."

F.n. arbetar jag med att skildra de 130 år då vi färdades på räls ÖVER Hallandsås. Jag har laddat upp med ett berg av litteratur om järnvägens historia (tack biblioteket i Båstad för fin service...) Jag läser om utvecklingen av järnvägen i Sverige. Stora tunga utredningar och redovisningar och andra fakta. Mitt i allt denna faktaredovisning kan jag också träffa på sådant som är skrivet med glimten i ögat och som får mig att le. Som den här lilla historien/episoden från en liten järnvägsstation norröver på den tiden då stinsen själv stod i biljettluckan och sålde biljetter:

En gammal gumma yrkar i biljettluckan på att hennes son skall få resa på halv biljett.

Stinsen: -Men pojken har ju långbyxor.

Gumma: - dä inverkar fäll inte. Då sulle ja få åk på halv biljett, ja mä.

En annan gumma i biljettkän: - Å då sulle ja få åk gratist.

Vi får väl se om det lilla historien kommer att kunna platsa i min kommande bok: "På räls över Åsen under 130 år".

80 år med V. Karups IF

Jag stannar kvar i böckernas värld. I förra Nyhetsbrevet berättade jag om vårt arbete med att skildra en idrottsförenings 80-åriga historia. Om den stora skillnaden mellan DÅ och NU. Om det stora engagemanget, bredden och intensiteten **NU**. Om det spartanska och enkla **DÅ**. Nu är boken klar. Jag har just fått hålla den nyfödda i min hand. Har kunnat konstatera, att det är ett vackert och välskapt barn. Ett barn som betydligt fler än medlemmarna i föreningen kommer att tycka om och vilja ha.

För dig som bor i Bjäre är det enklast att skaffa boken i VKIF:s loppisbutik i V. Karup.

Boken skildrar den historiska utvecklingen av en idrottsförening i Bjäre. Samtidigt innehåller den ett stycke allmän lokal 1900-talshistoria. Idrotten tillhör ju faktiskt vår historia.

Ett stort tack

vill jag framföra till alla som gratulerat mig till den överraskande "utnämningen" som jag fått. "Årets eldsjäl". Och naturligtvis ett jättestort tack till Sparbanksstiftelsen Gripen, som står bakom stipendiet.

När jag fick beskedet blev jag förstås överraskad. Mycket. Dessutom glad, tacksam, överväldigad – och inspirerad!

Att mitt arbete uppskattas ger mig inspiration att jobba vidare. Stipendiet gör, att jag nu kan ta ett stort kliv framåt mot startknappen. Den knapp, som jag inför varje bokutgivning står tvekande framför. Skall jag våga trycka? Hur stor riskerar den ekonomiska förlusten bli? Nu – tack vare stipendiet – behöver jag inte darra på handen.

I stället har jag fått påfyllning med inspiration. Skriver så att tangenterna glöder....

Mycket väntar på att göras

Blandat med alla gratulationer får jag ofta frågor av typ "varifrån får du all energi", "hur orkar du" och "hur hinner du med allt...." mm

Mitt svar: jag tycker inte alls att jag hinner med så mycket. Tvärtom. Min ständiga känsla är att jag **inte** hinner med det jag vill göra. I mitt arkiv ligger högar av material. Uppgifter som väntar .... Jag upplever dagligen att jag hinner alltför lite...!

Och energin: Den får jag av alla positiva kommentarer från vänliga läsare av mina böcker och Nyhetsbrev. Bättre energikälla finns inte.

Verksamheten var inte alls planerad

Det här med författarskap, bildarkivarbete, Nyhetsbrev mm var inte alls något som var planerat, när jag - med 10 års försening - gick in i ett "normalt pensionärliv." Normalt – du vet det där med att mata änderna och sånt.

När jag blev pensionär "på riktigt" fick jag för första gången i mitt liv tid att fördjupa mig i det privata arkiv som under årens lopp växt fram genom ett samlande av dokument – skrivna och fotografiska - under många år.

Inför alla dessa handlingar och bilder greps jag av den känsla som jag tror gäller för de flesta i en liknande situation: Det här måste på något sätt göras tillgängligt för alla som är intresserade och som vill ta del av det.

Sedan har det ena fött det andra. Gensvaret från läsarna har blivit bränslet.

Ljud – ett växande samhällsproblem

Så till något helt annat:

I den utmärkta tidskriften Magasin – som utdelas till bl.a. alla hushåll i Båstads kommun – hittar jag en intressant och angelägen artikel. Den handlar om ett miljöproblem, som under vår teknikfyllda tid blivit allt svårare att bemästra.

Utgångspunkten för artikeln är den utredning som gjorts beträffande ljudmiljön i förskolan i Ö.Karup.

Den forskning som bedrivs när det gäller ljudet som miljöfaktor har pekat på många intressanta saker. En sak är forskningen klar över – och enig om:

Ljudet är ett växande samhällsproblem. Det gäller på många håll inom arbetslivet. Bl.a. i skolan.

I skolan, framhåller utredaren i Ö. Karup, innebär de störande ljuden ett hot mot inlärningsprocessen. Men inte nog med det. Ständigt ljud i öronen utgör också ett

hälsoproblem. Våra klassrum är ofta inte alls anpassade för att ta bort de oönskade effekterna av ljuden.

Därför, menar forskarna: Värna om tystnaden. Tystnaden utgör den optimala omgivningen för en inlärningsprocess.

- Hur vi än mäter och forskar kan vi konstatera, att allt störande sido-ljud påverkar inläringen negativt, betonar utredaren i Ö. Karup, Jonas Christensson.

Behovet av tystnad är, kan jag tänka mig, något som eleverna inte alltid håller med om. Ständigt ljud i öronen är en del av vardagen för många.

Ändå kan vi konstatera:

-Forskningen är enig!

Som f.d. arbetare i skolmiljö

välkomnar jag att man uppmärksammar problemen med ljudnivåerna i våra klassrum.

Alla ansvariga måste ta fasta på detta: Arkitekter som ritar. Politiker som beslutar. Myndigheter, som formar regler och som skall övervaka. Elever. De har ju också ett ansvar....

Från min egen tid som arbetare i skolan minns jag, att lokaler och inredning på den tiden visst inte alltid var utformade så, att de bidrog till att ta bort – eller ens dämpa - störande ljud.

Du som har erfarenheter från skolans värld från den tiden minns kanske. Skolbänkar med stålben som slamrar mot pulpetens stålben. Skolsalar med golv, väggar och tak som mera förstärker än dämpar ljuden.

Möjligen har det blivit bättre nu.

Du som har egna erfarenheter: Skriv och berätta. Jag är väldigt nyfiken...

Så blev potatisen populär i Frankrike...

Ludvig XVI i Frankrike förmådde Marie-Antoinette att bära en lila potatisblomma i sitt hår. Genast blev potatisblomman högsta mode i Paris och sedan i allt vidare kretsar.

Nu kunde man sätta igång med potatisodling - för att tillgodose kvinnornas efterfrågan på blomman!!

Det lär ha varit ett sätt att förmå fransmännen att också efterfråga pomme de terre för att äta dess knölar.

Någon större omfattning blev det dock inte. Det hela dog ut.

Potatisens hemland är Peru, säger historikerna. Columbus fann potatisplantor på Cuba 1492. De överlämnades till uppdragsgivarna, dvs det spanska kungaparet.

Potatisen föll dock i glömska. Vi vet från den fortsatta historien om denna ädla knöl, att det tog sin tid, innan vi i Europa lärde os att uppskatta den.

Jag har tagit med den här lilla historien om potatisblomman i Marie Antoinettes hår som en liten koppling till Bjäre och bygdens mycket kända produkt – tidig potatis.

Potatis – en prydnadsväxt.

Det var svårt att lära europeerna att äta potatis. När sjöfarare på 1500-talet kom hem från Sydamerika och visade upp potatisväxten tog många till sig detta nya. Som prydnadsväxt....

När engelsmännen skulle lära sig äta denna prydnadsväxt trodde de, att det var fröknopparna man skulle äta. Det smakade illa. Man bestämde sig för att elda upp lagret.

När man efteråt rörde i askan, upptäckte man några potatisknölar som blivit stekta. Man smakade och fann dem goda !!

Om detta är riktigt vet vi inte med säkerhet. Det finns många skrönor om de försök som gjorts, när det gällt att lära europeerna tycka om potatis som mat.

Jonas Alströmer

Det finns historier om att svenska soldater som varit ute i världen i krig har tagit med sig hem potatisar som man planterat i sina trädgårdstäppor.

Jonas Alströmer började odla potatis – noler - på gården Nolhaga utanför Alingsås och började propagera för potatis som föda.

Alström var ju från Alingsås och staden har också utnyttat detta i sin marknadsföring. På torget står en staty av Jonas och varje år arrangeras en tredagars fest med potatis i huvudrollen.

Under min tid som turistchef i Båstad och medarrangör av Pärans Dag på torget i Båstad, inledde vi ett samarbete med Alingsås. Jag fann då att min kollega i Alingsås, dvs turistchefen där, hette Alströmer!! Men inte nog med det. Hon är i rakt nedstigande led ättling till självaste Jonas Alströmer!!

Vår konsumtion har minskat

En av målsättningarna när vi i början av 1990-talet startade projekt Pärans dag var att lyfta fram potatisen som en viktig del av vår basföda. Under alla de år jag arbetade med att arrangera Pärans dag, lärde jag ett och annat om potatis och olika frågor kring denna produkt. Bland annat att vår konsumtion av potatis hade minskat. Pastan hade seglat upp som en allvarlig konkurrent, särskilt bland de yngre.

Från 1960-talet och framåt hade potatiskonsumtionen per individ sjunkit kraftigt. 1960 ått vi ca 87 kilo potatis per individ. 30 år senare var siffran 61 kg.

Numera har jag dålig koll på vad som hänt med vårt potatisätande sedan dess. Eftersom jag vet, att det bland dem som läser detta brev finns många experter, ser jag fram mot många mejl i detta ämne.

Plånboken har blivit vår röstsedel

Jag läser då och då om att i hela den s.k. västvärlden har det ända sedan 1980-talet pågått en accelererande utveckling som inneburit, att avståndet mellan väljaren och de som skall fatta beslut i väljarens namn har ökat. Allt fler drabbas av känslan av maktlöshet.

Men: Även politikerna har drabbats av att de politiska redskapen har vridits ur deras händer.

Många beslut som tidigare fattades i politiska församlingar – riksdag, landsting, kommunfullmäktige - har flyttats över på den rena marknadsarenan. Det finns de som tycker att detta är bra. Som anser, att det är genom våra konsumtionsbeslut vi skall styra över samhällsfrågorna - miljöfrågorna, djurskötsel, resande, klädval, matval mm mm Tanken är: Den enskildes inflytande skall inte utövas vid valurnan utan vid disken och kassaapparaten i affären.

I så fall har plånboken blivit vår röstsedel. Vi agerar inte som medborgare utan som konsument.

Det är lätt att inse hur ihållig denna tankebanan är. Demokratin vilar på grundsatsen att alla har lika mycket makt. Det har vi vid valurnan.

Hur jämlika i **demokratiskt avseende** är medborgarna enbart som konsument?

Det är en skam....

Om vi som medborgare skall utöva vår makt *enbart* som konsumenter har vi gett upp. Lämnat w.o. för att prata idrottspråk. Då är det nästan så att man vill plocka fram vår gamle nationalskald, Verner von Heidenstam. Honom brukar jag verkligen inte åberopa i samhällsfrågor, men den här gången lånar jag gärna hans ord:

Det är en skam, det är en fläck på Sveriges banér, att medborgarrätt heter pengar.

Frihet för mig

är att kunna gå till valurnan och uttrycka min åsikt för att vi därmed gemensamt, solidariskt och med kraft skall kunna ta itu med våra stora frågor - vår gemensamma miljö, de snabbt ökande klyftorna i samhället, orättvisorna, avsaknad av djurskydd och andra stora - gemensamma och livsavgörande - frågor.

Och: detta hindrar givetvis inte att vi **även** utövar vårt inflytande som konsumenter.

Tvärtom: vi har ett stort ansvar som konsumenter.

Och visst kan vi – och skall vi - påverka även den vägen. Det är orimligt att svenska bönder, som har att verka med stränga lagar om djurskydd och livsmedelsskydd, skall konkurrera med produkter från länder som saknar motsvarande lagar.

Ett fint pedagogiskt grepp

För en tid sedan kunde vi i den utmärkta TV-kanalen "Kunskapskanalen" se ett intressant och annorlunda upplagt program. Det handlade om att kunna förstå vissa ekonomiska begrepp. Programmets mål var att visa, att det som ekonomer och många politiker slentrianmässigt kallar *utveckling* och använder bruttonationalprodukten som enda måttstock för detta, inte nödvändigtvis har rätt.

Den som gjort programmet hade tagit till ett annorlunda pedagogiskt grepp: Två gamla damer var huvudrollsinnehavare. Med hjälp av rullator ock käpp tog de sig in på en föreläsning i nationalekonomi vid ett universitet. När damerna ifrågasatte för mycket under pågående föreläsning, blev föreläsaren irriterad och körde ut de båda damerna.

De sökte då privat upp en ekonomiprofessor och bad honom förklara.

Då klarnade bilden. Damerna fick lära sig, att i begreppet BNP ingår ju även sådant som vi **inte** önskar. Stora miljöolyckor, exempelvis, som samhället måste städa upp efter.

Oljekatstrofer mm Sådana städkostnader ingår i BNP. Det finns många liknande exempel fick damerna veta. Tillverkningen av gifter. Alkohol, tobak, knark....

I ett filmklipp räknade presidentbrodern, Robert Kennedy, upp rader av företeelser av negativ art i samhället som alla ställer till skada och elände men vars kostnader samtidigt räknas in i bruttonationalprodukten –mättet på *utveckling* !!!

Trösterika ord.

- Det har aldrig funnits en natt utan morgon (Dinah Mulock Crair. 1826-1887)
- Ett nytt liv börjar för oss med varje ögonblick. (Jerome K. Jerome. (1859-1927)

- Varje gång vi känner doften av den bortdöende hösten vet vi, att gullvivans tid skall komma igen. (Samuel Taylor Coleridge . 1722-1834)
- Ingen vinter varar för evigt. Ingen vår står över ett år.
- Det är inte seglen utan den osynliga vinden som driver båten.
- Om man kan vara glad över lite, har man mycket att vara glad över.

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill få mina Nyhetsbrev – meddela mig i ett mejl.

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad

Tel. 0431-365332